

Nr 115.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv, m. m.; given Stockholms slott den 20 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—19:o hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Statsrådet Ericsson anmäler frågor om avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv samt av kronans rätt till danaarv och anför därvid följande.

1:o.

Rätten till arv efter fastighetsägaren Johan Emil Andersson från Värnamo. Den 19 december 1946 avled förenämnde Andersson, som var född den 3 april 1878, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen jämte tilläggsbouppteckning till sammanlagt 23 965 kr. 73 öre.

I särskilda till Kungl. Maj:t ställda skrifter ha dels fabriksarbetaren John E. Andersson och hans hustru Karin M. Ch. Andersson, född Ström, dels ock fru Hulda K. Fornell, född Johansson, samtliga i Värnamo, an-

hållit att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen måtte till dem avstås vissa belopp.

Till stöd för sin ansökning ha *makarna Andersson*, av vilka mannen är född den 29 december 1894 och hustrun i februari 1899, anført, att de under 24 år förhyrt bostad i den fastighet, som den avlidne efterlämnade, och att hustrun under hela denna tid hjälpt den avlidne eller hans föräldrar med sedvanliga i ett hem förekommande göromål. Mannen hade sedan flera år tillbaka skött gatu- och gårdsrenhållningen samt fastighetens trädgård ävensom varit den avlidne behjälplig med reparationer å fastigheten. Denne hade jämväl ofta intagit måltider hos makarna Andersson utan att betala någon ersättning härför. När han under sista åren varit sjuk, hade de delvis skött honom och även vakat vid hans sjukbädd. Den avlidne, som levat under synnerligen torftiga förhållanden, hade låtit dem förstå, att han vore mycket fattig. Själva levde de i små omständigheter men hade av rent medlidande lämnat den avlidne all den hjälp de varit mäktiga. Utan att uttala någon direkt avsikt att testamentera sin egendom till sökandena hade den avlidne dock till dem ofta uttalat, att han skulle komma ihåg dem för deras vänlighet mot honom. Enligt deras övertygelse skulle han ha testamenterat någon del av sin kvarlåtenskap till dem, därest han icke avlidit så hastigt. Sökandena ha anhållit att såsom ersättning för deras arbete måtte av den avlidnes kvarlåtenskap tillerkännas dem ett belopp av 2 880 kr., motsvarande 120 kr. för år.

Hulda Fornell, som är född den 4 juli 1887, har anført, att hon under 20 års tid bott i fastigheten samt hela denna tid varit den avlidnes föräldrar och honom behjälplig med vissa hushållsgöromål, särskilt tvätt och sömnad, varjämte hon uträttat ärenden åt honom samt vissa tider givit honom middag minst 1—2 gånger i veckan utan att erhålla ersättning härför. Även hon hade hoppats att han skulle kommit ihåg henne i form av testamente. Hon har anhållit att ur kvarlåtenskapen erhålla ersättning med ett belopp av 2 000 kr., motsvarande 100 kr. för år.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillstyrkt bifall till ansökningarna.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har anført, att av den i ärendet verkställda utredningen framginge att sökandena, vilka levde i blygsamma ekonomiska omständigheter, utan att hava betingat sig något vederlag ägnat den avlidne tjänster och hjälp av olika slag, varför ansökningarna torde vara värda beaktande. De begärda beloppen syntes icke vara oskäligen, varför ämbetet tillstyrkte bifall till ansökningarna.

Enligt utredningen i ärendet ha makarna Andersson för den av dem förhyrda lägenheten, omfattande två rum och kök, erlagt en hyra av 32 kr. för månad. Fru Fornell hade erlagt samma hyra för sin lägenhet, vilken jämväl omfattade två rum och kök.

Föredraganden. Jag delar uppfattningen, att sökandena — som leva i små ekonomiska omständigheter och på olika sätt hjälpt den avlidne med varjehanda göromål och i viss utsträckning även haft honom som måltids-gäst i sina hem, allt utan att begära eller erhålla någon betalning härför

— böra erhålla skälig ersättning för sina tjänster åt den avlidne. Även om storleken av de hyresbelopp, som sökandena erlagt för av dem förhyrda lägenheter hos den avlidne, beaktas vid bedömandet av vad som kan anses utgöra skälig ersättning, kan jag i stort sett ansluta mig till det av myndigheterna tillstyrkta förslaget om ersättning till makarna Andersson, som båda varit den avlidne behjälpliga. Det synes mig dock lämpligare, att allmänna arvsfonden avstår ett avrundat belopp, förslagsvis 2 500 kr. Med utgångspunkt från detta ersättningsbelopp synes skäligen böra till Hulda Fornell avstås ett belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter fastighetsägaren Johan Emil Andersson från Värnamo må avstås 2 500 kr. gemensamt till fabriksarbetaren John E. Andersson och hans hustru Karin M. Ch. Andersson, född Ström, samt 1 000 kr. till Hulda K. Fornell, född Johansson.

2:o.

Rätten till arv efter förre lantbrukaren Medrik Anton Andersson från Skanör. Den 16 eller 17 september 1946 avled förenämnde Andersson, som var född den 23 december 1881, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 81 479 kr. 90 öre. Genom testamente den 16 maj 1945, vilket godkänts av kammarradvokatfiskalsämbetet, hade Andersson förordnat, att av hans kvarlåtenskap ett belopp av 30 000 kr. skulle tillfalla Hököpings kommun.

Hos Kungl. Maj:t har *lokreparatören Curt A. H. Johansson* i Kristianstad anhållit, att till honom måtte avstås hela den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen eller, därest detta icke kunde bifallas, samma belopp som Hököpings kommun erhållit, dvs. 30 000 kr. Till stöd för ansökningsen har sökanden, som är född den 23 februari 1921, anfört huvudsakligen följande. Han vore son utom äktenskap till den avlidne. Hans moder hade vid hans födsel varit i tjänst hos fadern, och föräldrarna skulle ha ingått äktenskap men de blevo osams om en tidigare son till modern. Den avlidne hade erkänt faderskapet och intill dess sökanden fyllt 18 år betalat för honom hos fosterföräldrarna. Senare hade sökanden ofta besökt fadern, och denne hade alltid låtit honom förstå, att han skulle ärva honom. Den avlidne hade jämväl till såväl sökandens moder som vissa andra personer yttrat sig i enahanda riktning. På grund av sitt hastiga dödsfall hade den avlidne emellertid icke kunnat vidtaga åtgärder i syfte att säkerställa sonens arvsrätt.

Landsfiskalen i Vellinge distrikt, som verkställt utredning i ärendet och inhämtat yttranden från sex personer, har anfört, att de vid utredningen

lämnade uppgifterna otvetydigt torde giva vid handen, att sökanden vore son till den avlidne men att han till följd av ovänskapen mellan föräldrarna samt faderns utpräglade vrängsinthet och envishet icke kommit att intaga den ställning, som rättvisligen bort tillkomma honom. Det syntes landsfiskalen därför skäligt, att sökanden tillerkändes den del av kvarlåtenskapen, som eljest skulle tillfalla allmänna arvsfonden.

Gode mannen för allmänna arvsfonden vid boutredningen efter den avlidne har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anfört följande.

Med hänsyn till vad som framkommit vid utredningen i ärendet torde billighetsskäl tala för, att framställningen vinner beaktande. Landsfiskalen ifrågasätter, om icke sökanden bör tillerkännas den del av kvarlåtenskapen, som eljest skulle tillfalla allmänna arvsfonden. Av de uttalanden, som närstående och bekanta till sökanden gjort, synes emellertid ej framgå, att fadern avsett att sonen — med undantag för legatet — skulle få boets behållning i dess helhet, men väl att fadern antytt, att sonen skulle erhålla en del av boet. Länsstyrelsen finner sig därför icke böra tillstyrka framställningen i vidare mån, än att länsstyrelsen föreslår, att till sökanden i enlighet med hans alternativa hemställan avstås ett belopp av 30 000 kr.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har anfört, att ämbetet i likhet med länsstyrelsen funne ansökningen förtjäna beaktande. Vidkommande storleken av det belopp, som vid ett efterskänkande skulle avstås till sökanden, åberopade ämbetet Kungl. Maj:ts beslut den 8 juni 1945 angående avstående av viss del av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter guldsmeden L. G. H. Malmström från Boden till förmån för en utom äktenskapet född son, varigenom i enlighet med riksdagens beslut (statsutskottets utl. nr 101; riksdagens skriv. nr 203) till denne avståtts hälften av den arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen i boet efter Malmström. Då i förevarande och nämnda ärende syntes föreligga likartade omständigheter, ansåge ämbetet sig böra föreslå, att hälften av vad som återstode i boet efter Andersson, sedan nyssberörda legat utgått, måtte avstås till sökanden.

Föredraganden. I anslutning till de synpunkter, som av 1945 års riksdag anlades på frågan om avstående av viss del av kvarlåtenskapen efter nyssnämnde Malmström, vill jag förorda, att till sökanden avstås hälften av den allmänna arvsfonden efter hans fader tillfallna kvarlåtenskapen, oavsett att man därigenom uppenbarligen går utöver vad i praxis tidigare ansetts billigt att avstå till skyldeman, som stått arvlåtaren nära.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att hälften av den allmänna arvsfonden efter förre lantbrukaren Medrik Anton Andersson från Skanör tillfallna kvarlåtenskapen må avstås till förmån för Curt A. H. Johansson.

3:o.

Rätten till arv efter förre direktören Carl Johan Christian Blomström från Malmö. Den 22 januari 1946 avled förenämnde Blomström, som var född den 10 februari 1876, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Enligt bouppteckningen uppgick behållningen i boet till 143 419 kr. 17 öre. Hans hustru, Cecilia Blomström, hade avlidit den 19 i samma månad och såsom dödsbodelägare efterlämnat sin man samt fyra syskon och en avliden broders sju barn. Behållningen i boet efter hustrun Blomström uppgick till 12 950 kr. 84 öre. Makarna Blomström, som år 1903 erhållit boskillnad, hade genom inbördes testamente den 18 maj 1909 förordnat, att efterlevande maken skulle ha full äganderätt till allt vad i boet funnes utan intrång från den avlidnes arvingar.

Den 15 april 1946 hölls vid rådhusrätten i Malmö vittnesförhör för dödsfalls skull angående tillkomsten av ett av hustrun Blomström muntligen upprättat testamente, varigenom hon förordnat om såväl sin egen som mannens kvarlåtenskap. Enligt detta testamentariska förordnande skulle makarnas fosterdotter Ulla Elise (Lisa) Rosenqvist, gift med kamreraren A. I. Rosenqvist, erhålla 30 000 kr. samt makarna Rosenqvists barn, Nils Ivan och Ulla Birgitta Johanna Cecilia, vardera 10 000 kr., varjämte hustrun Blomströms syster, fru Hilma O. Lilja, samt en sonson till denna, maskinisten S. Gunnar I. Svensson, vardera skulle erhålla 5 000 kr. Vidare skulle försäljningschefen Leo B. Biéth erhålla den makarna Blomström tillhöriga fastigheten, Disponentbostaden 1^a i Stehags socken jämte tillbehör. Resten av kvarlåtenskapen skulle, sedan vissa legat utgått, lika fördelas mellan hustrun Blomströms syskon. Enligt en vid vittnesförhöret lämnad uppgift skulle dessa hustrun Blomströms förordnanden stå i god överensstämmelse med vad mannen Blomström under livstiden själv velat ha förordnat.

Utdrag av domboken rörande vittnesförhöret bevakades den 6 maj 1946 vid rådhusrätten i Malmö såsom muntligt testamente av makarna Blomström. Sedan förordnandet delgivits kammaradvokatfiskalsämbetet samt ämbetet underställt frågan om godkännandet Kungl. Maj:ts prövning, förordnade Kungl. Maj:t den 13 september 1946, att klander mot ifrågavarande testamentariska förordnande, i den mån det ej utgjorde förordnande av hustrun Blomström rörande hennes kvarlåtenskap, skulle för allmänna arvsfondens räkning äga rum. Genom numera lagakraftvunnet utslag har rådhusrätten i Malmö förklarat, att, enär de av Cecilia Blomström gjorda uttalandena icke kunde anses såsom ett av Carl Blomström upprättat testamente, allmänna arvsfonden framför de med förordnandet avsedda personerna vore berättigad till kvarlåtenskapen efter Carl Blomström.

Hos Kungl. Maj:t ha sedermera följande personer gjort ansökningar att kvarlåtenskapen efter mannen Blomström måtte till dem avstås och fördelas i huvudsaklig överensstämmelse med det av hustrun Blomström gjorda förordnandet, nämligen Lisa Rosenqvist och hennes man, den sistnämnde för

makarna Rosenqvists omförmälda två barn, förenämnda Leo Biéth, Hilma Lilja och Gunnar Svensson samt fru Selma Dahl och maskinsnickaren Hjalmar Gunnarsson, alla i Malmö, ävensom fru Anna Christiansen i Helsingör.

Kungl. Maj:t har genom beslut denna dag förklarar de av Selma Dahl, Gunnarsson och Anna Christiansen gjorda ansökningarna icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Makarna Rosenqvist ha till stöd för sin anhållan åberopat, att *Lisa Rosenqvist*, född den 26 november 1907, vid fyra års ålder upptagits såsom fosterbarn av makarna Blomström och tillbringat hela sin uppväxttid hos dem. År 1931 hade hon adopterats av dem, men denna adoption hade hävts, då hon ungefär ett och ett halvt år senare trolovat sig mot deras önskan. Efter hennes giftermål hade emellertid det goda förhållandet till de förra adoptivföräldrarna återställts. De hade följt hennes barns utveckling med största intresse och vid upprepade tillfällen tagit vård om barnen under somrarna på sitt lantställe. Enligt *Lisa Rosenqvists* uppfattning hade det varit mannen Blomströms mening, att hon och hennes barn skulle erhålla del i hans kvarlåtenskap.

Leo Biéth, som är född den 11 juni 1893, har till stöd för sin ansökning anført, att hans far och mannen Blomströms mor varit kusiner. Han hade sedan ett tiotal år tillbaka umgåtts med makarna Blomström. Under somrarna hade han bott i deras sommarstuga och varit dem behjälplig med allehanda göromål. Biéth, som sedan 25 år tillbaka varit försäljare för en Malmöfirma, vore sedan två år tillbaka sjuklig och väntade på att bli intagen på psykiatriska avdelningen vid lasarettet i Lund. Under sin sjukdomstid hade han erhållit 3 000 kr. om året från firman, men det vore ovisst, huru länge han skulle få behålla denna förmån.

Hilma Lilja, som är syster till fru Blomström och född den 3 oktober 1874, framhåller, att hon befinner sig i små ekonomiska omständigheter samt att hon är sjuklig. Enligt hennes uppfattning hade det varit mannen Blomströms mening, att hon skulle få del av kvarlåtenskapen efter honom.

Svensson, född den 11 oktober 1921, anför, att han för närvarande genomgä en övermaskinistkurs vid navigationsskolan i Malmö och då icke ägde några inkomster.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har funnit billighetsskäl tala för avstående av viss del av arvet och föreslår, att *Lisa Rosenqvist* och hennes barn tillerkännas de av dem begärda beloppen samt att envar av de övriga sökandena erhålla ett belopp av 5 000 kr.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har funnit såväl *Lisa Rosenqvists* ansökning som den för hennes barns räkning gjorda framställningen förtjäna beaktande. Rörande storleken av de belopp, som vid bifall till framställningarna skulle komma i fråga, har ämbetet föreslagit, att till *Lisa Rosenqvist* måtte avstås 15 000 kr. samt till ett vart av hennes två barn 5 000 kr. Vidkommande Biéth's ansökning talade enligt ämbetets förmenande billig-

hetsskäl för, att något belopp avstodes till hans förmån, och föresloge ämbetet såsom i sådant hänseende skäligt 5 000 kr. För Hilma Liljas del har ämbetet föreslagit, att hon måtte tillerkännas ett mindre belopp, förslagsvis 2 000 kr. Till Gunnar Svensson syntes Carl Blomström haft en välvillig inställning, men ett avstående till förmån för honom har synts ämbetet knappast befogat.

Föredraganden. Av utredningen i ärendet framgår, att — även om vissa misshälligheter för en tid funnits mellan Lisa Rosenqvist och hennes fosterföräldrar — i stort sett rätt ett gott förhållande dem emellan. Som makarna Blomström därjämte synas ha haft en välvillig inställning till Lisa Rosenqvists båda barn och då det torde ha varit mannen Blomströms avsikt, att i någon form ekonomiskt tillgodose Lisa Rosenqvist, har jag i likhet med kammaradvokatfiskalsämbetet funnit det skäligt, att en del av kvarlåtenskapen avstås till förmån för henne och hennes barn. Vilka belopp de därvid böra erhålla kan vara föremål för tvekan. För egen del finner jag det skäligt, att Lisa Rosenqvist såsom makarna Blomströms fosterdotter tillerkännes ett något högre belopp än det av ämbetet föreslagna och förordar, att till henne avstås ett belopp av 20 000 kr. Beträffande storleken av de belopp, som böra tillerkännas Lisa Rosenqvists ifrågavarande barn, har jag intet att erinra mot ämbetets förslag, eller 5 000 kr. till vardera.

Beträffande Biéth har jag funnit det rimligt, att han — vilken stått mannen Blomström i livstiden nära och till följd av sjukdom torde befinna sig i mindre goda ekonomiska omständigheter — erhåller något belopp ur kvarlåtenskapen. Jag förordar därvid det av ämbetet föreslagna beloppet 5 000 kr.

Vad slutligen angår Hilma Lilja, som uppnått en ålder av mer än sjuttio år, och Svensson torde, enligt vad utredningen giver vid handen, mannen Blomström ha övervägt att vid sitt frånfälle tillgodose dem på något sätt. Då härtill kommer, att båda befinna sig i små ekonomiska omständigheter, anser jag mig kunna tillstyrka, att de erhålla skäligt belopp ur kvarlåtenskapen. Jag förordar i sådant hänseende att 3 000 kr. avstås till vardera.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter förre direktören Carl Johan Christian Blomström från Malmö må avstås *dels* ett belopp av 20 000 kr. till Ulla Elise (Lisa) Rosenqvist, *dels* ett belopp av 5 000 kr. till vardera av hennes båda barn, Nils Ivan och Ulla Birgitta Johanna Cecilia, *dels* ett belopp av 5 000 kr. till Leo B. Biéth, *dels* ock ett belopp av 3 000 kr. till vardera av Hilma Olivia Lilja och S. Gunnar I. Svensson.

4:o.

Rätten till arv efter änkan Maria Bryngelsson, född Karlsson, från Karlstad. Den 29 november 1946 avled Maria Bryngelsson, som var född den 2 januari 1863, utan att, såvitt framgår av en efter henne upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 11 047 kr. 60 öre. Genom ett den 17 december 1927 upprättat inbördes testamente hade den avlidna och hennes förut avlidne man, hemmansägaren August Bryngelsson, förordnat bl. a., att den efterlevande maken skulle under sin återstående livstid hava full äganderätt till hela kvarlåtenskapen samt att efter bådas död deras bröder på båda sidor skulle, om de överlevde makarna, enligt lag ärva dem. På grund härav upptogos i bouppteckningen såsom dödsbodelägare förutom allmänna arvsfonden tre bröder till mannen, förre övermaskinisten Oskar Bryngelsson (född 1879), hemmansägaren Alfred Bryngelsson (född 1876) samt förre lantbrevbäraren Axel Viktor Bryngelsson (född 1883).

Oskar Bryngelsson har, med instämmande av sina båda bröder, ansökt att den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen måtte helt eller delvis avstås till dem. Till stöd för ansökningen har anförts, att Maria Bryngelsson, enligt vad som framginge av hennes yttranden vid olika tillfällen, levat i den tron, att hennes kvarlåtenskap på grund av testamentet helt skulle tillfalla sökandena. Härtill komme, att kvarlåtenskapen huvudsakligen härledde sig av August Bryngelssons enskilda egendom.

Gode mannen för arvsfonden har avstyrkt, medan däremot *länsstyrelsen i Värmlands län* tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har bl. a. anført, att vid tidpunkten för testamentets upprättande mannen Bryngelsson haft fyra bröder och hustrun en broder. En av mannens bröder och hustruns broder hade avlidit före henne. På grund av testamentet ägde sökandena rätt till mannen Bryngelssons andel i boet, varför ansökningen endast kunde beröra hustruns andel. Sökandena hade otvivelaktigt stått den avlidna i livstiden nära samt befunne sig i små ekonomiska omständigheter. Då ett bifall till framställningen sålunda syntes motiverat, har ämbetet föreslagit, att den arvsfonden efter Maria Bryngelsson tillfallna kvarlåtenskapen skall efterskänkas till förmån för sökandena med lika fördelning dem emellan.

Föredraganden. Olika meningar kunna göras gällande beträffande den rätta tolkningen av makarna Bryngelssons inbördes testamente. Jag kan emellertid ansluta mig till kammaradvokatfiskalsämbetets uppfattning, att allmänna arvsfonden bör avstå från sin rätt till kvarlåtenskapen efter Maria Bryngelsson. Alla tre sökandena måste anses ha stått den avlidna nära. Av utredningen i ärendet framgår, att sökandena Alfred och Axel V. Bryngelsson befinna sig i små ekonomiska omständigheter, medan detta knappast kan sägas om Oskar Bryngelsson, som torde ha stått änkan närmast. Med hänsyn till omständigheterna i ärendet anser jag, att staten icke bör göra någon uppdelning mellan bröderna utan låta dem gemensamt övertaga hela

kvarlåtenskapen med undantag av ett belopp, motsvarande den arvsskatt, som skulle ha utgått, därest de erhållit egendomen på grund av testamente.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den allmänna arvsfonden efter Maria Bryngelsson från Karlstad tillfallna kvarlåtenskapen må avstås gemensamt till bröderna Oskar, Alfred och Axel Viktor Bryngelsson, dock med undantag för ett belopp, motsvarande den arvsskatt, som skulle ha belöpt å kvarlåtenskapen, därest densamma tillfallit dem på grund av omförmäلت testamente.

5:o.

Rätten till arv efter hemmansägaren Karl Amandus Eliasson från Torps socken. Den 8 januari 1946 avled Eliasson, som var född den 9 maj 1872, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 10 427 kr. 76 öre.

Sedan den avlidnes kusinson, vaktmästaren Erik Gustaf Adolf Larsson i Göteborg och den avlidnes hushållerska fru Johanna Johansson från Kleva-Orust var för sig såsom testamente bevakat vissa av Eliasson fällda yttrandena om kvarlåtenskapen, förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 23 augusti 1946 — i enlighet med kammaradvokatfiskalsämbetets hemställan — att klandertalan skulle för allmänna arvsfondens räkning anställas mot nämnda testamentariska förordnanden. I anledning härav anhängiggjorde ämbetet talan mot Larsson och Johansson inför Orusts och Tjörns domsagas häradsrätt, som i dom den 24 oktober 1946 förklarade yttrandena ogiltiga såsom testamenten.

Enligt ett den 21 oktober 1946 träffat avtal har dels Johansson förklarat sig icke hava något att invända emot att Larsson tillerkändes kvarlåtenskapen efter Eliasson, dels ock Larsson utfäst sig att, därest han erhöle densamma, till Johansson utbetala ett kontant belopp av 4 000 kr. jämte 200 kr. för hennes advokatkostnader i ärendet. Dessa belopp skulle utgöra full ersättning för hennes fordran å lön och övriga eventuella anspråk mot dödsboet.

Hos Kungl. Maj:t har *Larsson*, som är född år 1904, under erinran om förenämnda med den avlidnes hushållerska träffade uppgörelse anhållit att kvarlåtenskapen måtte avstås till honom.

Till stöd för ansökningen har sökanden anført, att såväl han som hans föräldrar ständigt upprätthållit förbindelse med den avlidne, hos vilken han tillbringat sina somrar som barn och yngling samt jämväl senare. Vidare har han åberopat intyg av fyra personer, av vilka tre tidigare hörts inför nämnda häradsrätt i testamentsärendet. Enligt intygen hade den avlidne vid olika tillfällen sagt, att Larsson skulle ha hans kvarlåtenskap.

Vid ytterligare polisutredning i ärendet ha ett flertal personer bekräftat det goda förhållande, som rått mellan Eliasson och Larsson.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har ansett utredningen giva stöd åt antagandet, att Eliassons yttersta önskan varit att låta kvarlåtenskapen övergå till sökanden, som utan tvivel stått arvlåtaren nära. Larssons ekonomiska förhållanden vore även sådana, att ett avstående av arvet — helt eller delvis — torde kunna tillstyrkas. Länsstyrelsen har därför icke haft något att erinra emot bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har anfört, att man med fog torde kunna påstå, att sökanden stått den avlidne i livstiden nära. Med hänsyn till sökandens förhållandevis goda ekonomiska ställning har ämbetet visserligen ansett det tveksamt, huruvida ett efterskänkande av kvarlåtenskapen till honom borde äga rum, men dock på grund av vad i ärendet förekommit ej velat motsätta sig ett bifall till ansökningen.

Föredraganden. Med hänsyn till de muntliga uttalanden, som den avlidne gjort beträffande dispositionen av kvarlåtenskapen efter hans död, synes mig rimligt, att allmänna arvsfonden — sedan numera efter kammaradvokatfiskalsämbetets klandertalan en skälig uppgörelse kommit till stånd mellan sökanden och den avlidnes hushållerska — avstår från sin rätt till kvarlåtenskapen till förmån för sökanden. Avdrag synes dock böra göras med ett belopp motsvarande den arvsskatt, som Larsson haft att betala, därest han erhållit sin del av kvarlåtenskapen på grund av det muntliga testamentet, eller med i runt tal 750 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter hemmansägaren Karl Amandus Eliasson från Torps socken må avstås till vaktmästaren Erik Gustaf Adolf Larsson efter avdrag av ett belopp av 750 kr.

6:o.

Rätten till arv efter kyrkvärden Nils Eliasson från Västra Torups socken. Den 16 april 1945 avled förenämnde Eliasson, som var född den 5 juni 1869, utan att, såvitt en efter honom upprättad bouppteckning utvisar, efterlämna annan arvinge än allmänna arvsfonden. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 54 188 kr. 88 öre, varav fastigheter med ett gemensamt taxeringsvärde av 28 500 kr. Till allmänna arvsfonden har inlevererats tillhoppa 110 893 kr. 14 öre, därav 72 000 kr. utgjorde köpeskilling för fastigheterna.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har gode mannen för allmänna arvsfonden, advokaten Gösta Henrikz i Hässleholm, underställt Kungl. Maj:t frågan om beredande av viss ersättning ur kvarlåtenskapen åt *drängen Karl August Zander* i Brunnby socken och *hushållerskan Agda Svensson* i Västra Torups socken, vilka vid Eliassons död varit anställda hos honom. Seder-

mera ha Zander och Svensson inkommit med särskilda ansökningar, vari de åberopa Henrikz framställning och den i ärendet verkställda utredningen.

Zander, som är född den 7 januari 1876, har enligt vad i Henrikz framställning anföres varit anställd hos den avlidne under en tid av åtminstone 35 år och härunder åtnjutit förutom kost och logi en kontant årslön av omkring 200 kr. Eliasson hade i stort sett skött sitt jordbruk enbart med Zanders hjälp. Zander kunde utan överdrift sägas ha slitit ut sig i den avlidnes tjänst. Genom sitt mångåriga, underbetalta arbete hade han otvivelaktigt i icke oväsentlig grad bidragit till hopsparandet av den avlidnes förmögenhet. Att han med dessa dåliga arbetsvillkor stannat kvar hos den avlidne torde hava berott på — förutom en viss oföretagsamhet hos honom — en förhoppning att i enlighet med vaga uttalanden av Eliasson erhålla kompensation genom testamentslegat eller på annat sätt i samband med dennes frånfälle. Å Zanders vägnar hemställdes, att han måtte tillerkännas en gratifikation å förslagsvis 5 000 kr. eller det högre eller lägre belopp, som kunde anses skäligt.

Beträffande Agda Svensson, som är född den 15 september 1898, har av Henrikz framhållits, att hon varit i Eliassons tjänst omkring 5 år. Hon åberopade att hennes arbetsförmåga vore nedsatt på grund av ledgångsreumatism, som hon ådragit sig under arbetet hos Eliasson. Henrikz hemställde, att Kungl. Maj:t tillika måtte taga under övervägande, huruvida något mindre belopp skäligen borde tillerkännas henne.

Enligt i ärendet verkställd polisutredning hade Svensson under anställningstiden uppburit förutom kost och logi en månadslön, som uppgått under första åren till 40 kr. och sedermera efterhand stigit till 100 kr. Hon hade hela tiden varit den drivande kraften i arbetet på gården, då såväl Eliasson som Zander på grund av ålder och sjukdom varit oförmögna att utträtta något nämnvärt arbete.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har funnit framställningen beträffande Zander synnerligen behjärtansvärd och tillstyrkt, att till honom måtte utgå det av gode mannen föreslagna beloppet, 5 000 kr. Därjämte har länsstyrelsen föreslagit, att Agda Svensson måtte erhålla ett såsom skäligt ansett belopp av 500 kr.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har ansett synnerliga skäl föreligga för ett efterskänkande till Zanders förmån av viss del av kvarlåtenskapen. Beträffande storleken av det belopp, som skulle kunna tillerkännas Zander, anförde ämbetet, att han under åtminstone de senaste trettio åren av sin tjänstetid hos den avlidne åtnjutit en lön, som med ungefär 400 kr. för år räknat understeg en skälig lön under då rådande förhållanden. Ämbetet ansåge sig därför kunna tillstyrka, att åtminstone ett belopp av 10 000 kr. avstodes till Zander. Beträffande Agda Svensson har ämbetet anført, att med hänsyn till det jämförelsevis tunga arbete hon haft hos den avlidne, därvid hon syntes ha ådragit sig vissa knä- och fotbesvär, vilka nedsatt hennes försörjningsförmåga för framtiden, billighetsskäl talade för att hon ur kvarlåtenskapen tillerkändes ett belopp å förslagsvis 1 000 kr.

Föredraganden. För min del finner jag starka skäl tala för förslaget, att den avlidnes mångårige, av allt att döma avsevärt underbetalte trotjänare, Karl August Zander, tillerkännes skäligt bidrag ur kvarlåtenskapen. I och för sig har jag ingen erinran mot storleken av det belopp, som föreslagits av kammaradvokatfiskalsämbetet. Men det synes mig lämpligare, att Zander i stället under sin återstående livstid tillförsäkras en i förhållande till hans tidigare lön generöst tillmätt livränta, förslagsvis å 1 200 kr. om året. Jag förordar, att en sådan livränta, räknat från och med den 1 juli 1948, beredes honom genom pensionsstyrelsens frivilliga försäkring. Kostnaden härför har beräknats till i runt tal 10 600 kr.

Skälen för ett avstående till förmån för den avlidnes hushållerska, Agda Svensson, äro avsevärt svagare. Hennes anställningstid omfattar icke mer än fem år och någon uppenbar underbetalning har icke förelegat. Med hänsyn till föreliggande omständigheter vill jag dock icke motsätta mig, att ett mindre engångsbelopp avstås till henne. Det av länsstyrelsen förordade beloppet, 500 kr., synes mig skäligt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter kyrkvärden Nils Eliasson från Västra Torups socken må avstås *dels* det belopp, som må erfordras för beredande genom pensionsstyrelsens frivilliga försäkring av en livränta å 1 200 kr. för år åt Karl August Zander fr. o. m. den 1 juli 1948 under hans återstående livstid, *dels ock* ett engångsbelopp av 500 kr. åt Agda Svensson.

7:o.

Rätten till arv efter f. d. intendenten Svante Johan David Grip från Stockholm. Den 21 januari 1946 avled förenämnde Grip, som var född den 31 december 1865, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 1 499 kr. 97 öre.

Hos Kungl. Maj:t har *Ingrid H. K. Nilsson* i Stockholm anhållit, att den avlidnes kvarlåtenskap måtte avstås till henne. Till stöd för ansökningsen har sökanden, som är född den 4 juli 1878, åberopat intyg av vissa personer angående den omvårdnad hon under många år ägnat Grip såsom hans »hushållerska». Enligt uppgifter vid en av polisen verkställd utredning har hon varit bekant med Grip sedan år 1900. Denne hade sedan omkring sjutton år hyrt ett möblerat rum hos henne och under de senaste tio åren av sin levnad även intagit sina måltider hos henne. Den av Grip härför erlagda ersättningen av 85 kr. för månad hade särskilt under de sista åren av hans levnad varit alltför ringa och inneburit en ekonomisk belastning för henne. Med vetskap om Grips ringa pension och förhållandena i övrigt hade hon inte velat göra framställning om högre ersättning. Av yttranden, som han någon gång fällt vid samtal med henne, hade hon förstått, att

hans vilja vore att kvarlåtenskapen skulle tillfalla henne. Grip hade emellertid avlidit hastigt utan att efterlämna något skriftligt testamente.

Enligt ett vid ansökningsfogat intyg hade Grip vid flera tillfällen angivit såsom sin önskan att sökanden skulle vila i samma grav som han.

Överståthållarämbetet och *kammaradvokatfiskalsämbetet* ha uttalat, att av den i ärendet förebragta utredningen finge anses framgå, att Nilsson stått den avlidne i livstiden nära, varjämte kammaradvokatfiskalsämbetet framhållit, att hon befunde sig i mindre goda ekonomiska omständigheter. Båda myndigheterna ha tillstyrkt bifall till ansökningsen.

Föredraganden. Jag delar uppfattningen, att kvarlåtenskapen efter Grip bör avstås till förmån för Nilsson, som måste anses ha stått honom i livstiden nära, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter f. d. intendenten Svante Johan David Grip från Stockholm må avstås till förmån för Ingrid H. K. Nilsson.

8:o.

Rätten till arv efter Signe Lovisa Charlotta Hammarstrand från Bro socken. Den 13 april 1946 avled förenämnda Hammarstrand, som var född den 8 december 1864, utan att, såvitt framgår av en efter henne upprättad bouppteckning, efterlämna annan arvinge än allmänna arvsfonden. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 2 318 168 kr. 38 öre. Hammarstrand har varit omyndigförklarad sedan 1911 och på grund av sin sinnesbeskaffenhet icke varit i stånd att upprätta testamente.

Hos Kungl. Maj:t ha *förra pianolärarinnan Bertha M. Eklund* (född 1865), *förra varvsarbetaren James H. E. G. A. Haasum* (född 1876) och *konstnären Bengt E. Hedberg* (född 1868) anhållit att ur kvarlåtenskapen efter Hammarstrand erhålla livräntor med belopp motsvarande vad de tidigare under hennes livstid åtnjutit såsom understöd från henne. Hedberg har tillika hemställt, att hans hustru Elna Ch. A. Hedberg (född 1875), därest han avlede före henne, måtte erhålla åtminstone halva livräntebeloppet. Vidare har *förra sjuksköterskan Gunhild M. Hauffman* (född 1887) anhållit att ur kvarlåtenskapen erhålla livränta med skäligt belopp.

Till stöd för sina ansökningar ha sökandena anfört i huvudsak följande.

Eklund hade sedan den 1 juli 1932 åtnjutit understöd med 1 200 kr. årligen. Sedan skolåren på 1870-talet hade hon och den avlidna varit vänner. Som uttryck för sin varma tillgivenhet och hjälpsamhet hade den avlidna givit henne denna hjälp, när sökandens alltmer tilltagande nedsättning av synförmågan — enligt läkarintyg dubbelsidig blindhet — satt henne ur stånd att fortsätta med sin verksamhet som musiklärarinna. På grund härav och ett år 1945 ådraget lårbensbrott, som fortfarande gjorde henne högradigt invalid, kunde hon icke reda sig själv utan krävde mycken tillsyn.

Haasum hade erhållit sådant understöd med 250 kr. under vardera året 1918 och 1919 samt med 1 500 kr. årligen fr. o. m. år 1920. Jämväl han hade varit Hammarstrand närstående. På sin tid hade det varit meningen, att en numera avlidna broder till honom skulle gifta sig med henne. På grund av sjukdom hade han blivit förtidspensionerad.

Hedberg hade uppburit ett årligt understöd av 1 250 kr. fr. o. m. år 1916. Hans hustru, som numera vore nästan blind, hade sedan barndomen varit nära bekant med den avlidna. Hustruns broder, konstnären W. Törnros, hade av den avlidna erhållit ett årligt stipendium, vilket efter dennes död överflyttats å mannen Hedberg.

Hauffman hade sedan mitten av september månad 1938 till den avlidnas död i april 1946 varit hennes sjuksköterska och husföreståndarinna. Enligt läkarintyg hade hon under denna tid på grund av överansträngning ådragit sig en hjärtsjukdom, som gjort henne mindre arbetsför och troligen urständssatt att för framtiden arbeta inom sitt yrke såsom sjuksköterska.

Vidare ha sökandena åberopat, att de vore i små ekonomiska omständigheter och i stort behov av ifrågavarande understöd.

Beträffande Hauffmans ekonomiska förhållanden framgår av utredningen i ärendet, att hennes lön hos den avlidna förutom sedvanliga naturaförmåner utgått under första åren med 250 kr. och sedermera med 300 kr. i månaden, varjämte för beredande av livränta åt henne av arbetsgivaren fr. o. m. juli 1943 hos livförsäkringsaktiebolaget Thule inbetalts 50 kr. i månaden. Enligt kontrakt hade hon tillika ägt behålla den kontanta lönen intill ett år efter Hammarstrands död. Hennes tillgångar utgjordes vid ansökans ingivande (nov. 1946) av i runt tal 3 900 kr. i banktillgodohavanden och statsobligationer, varjämte hon till pensionsstyrelsens frivilliga försäkring inbetalt 5 200 kr., vilket efter fyllda 67 år gäve en livränta av 527 kr. Livräntan från Thule, räknat från samma tidpunkt, utgjorde 20 kr. 76 öre.

Den avlidnas förmyndare, häradshövdingen E. Thomasson, överförmyndaren i Södertälje, vederbörande landsfiskal samt *länsstyrelsen i Uppsala län* ha tillstyrkt, att livräntor måtte beredas sökandena.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har med hänsyn till omständigheterna i ärendet och då sökandena syntes ha stått den avlidna nära tillstyrkt bifall till ansökningarna. I anledning av mannen Hedbergs hemställan, att hans hustru efter hans död skulle erhålla halva livräntebeloppet, har ämbetet förordat, att vardera maken borde tillerkännas ett årligt livräntebelopp av 625 kr. Beträffande Hauffman har ämbetet med hänsyn till boets storlek samt övriga omständigheter i ärendet tillstyrkt att av kvarlåtenskapen avstodes så stort belopp, som erfordrades för att bereda henne en årlig livränta av 2 400 kr. under hennes återstående livstid. Ämbetet har i enlighet härmed föreslagit, att av kvarlåtenskapen måtte avstås dels vad som åtginge till beredande genom pensionsstyrelsens frivilliga försäkring av årliga livräntor med 1 200 kr. till Eklund, 1 500 kr. till Haasum, 625 kr. till Bengt Hedberg och samma belopp till hans hustru samt 2 400 kr. till Hauffman, allt från och med den 1 juli 1948 under deras återstående livstid, dels ock vissa engångsbelopp, motsvarande de understöd, som skulle ha utgått för tiden intill

den 1 juli 1948, därest avbrott icke ägt rum, nämligen till Eklund 2 700 kr., till Haasum 3 125 kr. samt till Hedberg och hans hustru tillhopa 3 125 kr. Enligt av ämbetet inhämtad uppgift skulle nämnda livräntor hos pensionsstyrelsen kosta tillhopa omkring 64 500 kr.

Föredraganden. För min del har jag i likhet med myndigheterna funnit det skäligt, att sökandena Eklund, Haasum och makarna Hedberg — vilka alla stått den avlidna under hennes livstid nära och under en lång följd av år från henne fått mottaga regelbundna understöd, av vilka de för sin försörjning varit i hög grad beroende — bibehållas vid dessa förmåner. Lämpligen bör detta på förslaget sätt ske genom att motsvarande livräntor för tiden från och med den 1 juli 1948 inköpas åt dem från pensionsstyrelsens frivilliga försäkring och genom att åt dem beviljas motsvarande engångsbelopp för tidsperioden dessförinnan.

Beträffande förra sjuksköterskan Hauffman, som under 7½ år varit den avlidnas husföreståndarinna och vårdare och i denna dubbla egenskap synes ha utfört ett mycket uppskattat arbete, har jag med beaktande av att hon under denna tid torde ha ådragit sig en hjärtsjukdom, som gjort henne mindre arbetsför, icke velat motsätta mig, att en skälig livränta genom allmänna arvsfondens försorg beredes jämväl åt henne. Det av kammaradvokatfiskalsämbetet föreslagna beloppet, 2 400 kr. för år — vilket enligt inhämtad uppgift skulle motsvara en kapitalkostnad av omkring 36 600 kr., eller en pensionskostnad av 4 880 kr. per anställningsår — synes dock vara för högt. Med hänsyn till hennes relativt korta anställningstid och förhållandena i övrigt har jag funnit en årlig livränta av 1 500 kr. vara skälig.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter Signe Lovisa Charlotta Hammarstrand från Bro socken må avstås *dels* de belopp, som må erfordras för beredande genom pensionsstyrelsens frivilliga försäkring av årliga livräntor fr. o. m. den 1 juli 1948 under deras återstående livstid åt Bertha M. Eklund med 1 200 kr., åt James H. E. G. A. Haasum med 1 500 kr., åt Bengt Hedberg med 625 kr. och åt hans hustru Elna Ch. A. Hedberg med samma belopp samt åt Gunhild M. Hauffman med 1 500 kr., *dels ock* följande engångsbelopp, nämligen 2 700 kr. till Eklund, 3 125 kr. till Haasum samt 3 125 kr. till makarna Hedberg.

9:o.

Rätten till arv efter Maja Lovisa Jansson från Nyeds socken. Den 29 juni 1944 avled Maja Lovisa Jansson, som var född den 19 juli 1872, utan att, såvitt framgår av en efter henne och hennes den 26 maj samma år avlidna syster Anna Sofia Jansson gemensamt upprättad bouppteckning, efterlämna

annan arvinge än allmänna arvsfonden. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 14 576 kr. 77 öre.

Hos Kungl. Maj:t har föreningen *Böneringen Filadelfia i Lindfors* anhållit, att kvarlåtenskapen efter den avlidna måtte avstås till föreningen. Till stöd för ansökningsen har föreningen åberopat två på heder och samvete avgivna intyg — det ena av Lovisa Bergström i Molkom och det andra av predikanten hos föreningen, tillika dess vice ordförande, Henning Karlsson samt dennes hustru Maja Karlsson — enligt vilka Maja Lovisa Jansson uttalat såsom sin önskan, att hela hennes kvarlåtenskap skulle tillfalla föreningen.

Enligt makarna Karlssons intyg hade fröken Jansson självant givit uttryck åt denna önskan vid ett av dem avlagt besök i hennes hem den 19 juni 1944, till vilket de kallats av den avlidna. Den 23 i samma månad hade de erhållit bud från den avlidna genom nyssnämnda Lovisa Bergström med begäran, att de skulle komma till fröken Jansson för att medverka vid upprättande av testamente. Då de ansett sig icke själva kunna på ett tillfredsställande sätt upprätta en sådan handling, hade de satt sig i förbindelse med en nämndeman och en annan person, vilka dock icke varit i tillfälle att då komma tillstådes. Enär makarna utgått ifrån att saken då icke varit så brådskande, hade de låtit därvid bero tills vidare. På kvällen den 29 i samma månad hade fröken Jansson hastigt avlidit. — Det av Lovisa Bergström avgivna intyget bestyrker uppgiften, att hon framfört fröken Janssons begäran till makarna Karlsson om deras medverkan till upprättande av testamentet. Enligt detta intyg hade fröken Jansson omedelbart dessförinnan fattat Bergströms hand och med tårar i ögonen uttalat, att hennes sista vilja vore att hennes kvarlåtenskap skulle tillfalla Böneringen.

Länsstyrelsen i Värmlands län yttrade sig i ärendet den 5 december 1945 och framhöll, att före slutligt ställningstagande till ansökningsen vederbörande borde höras å ed angående de i intygen lämnade uppgifterna.

Kammaradvokatfiskalsämbetet anmodade härefter vederbörande landsfiskal meddela föreningen att, därest den ville göra gällande att muntligt testamentariskt förordnande av den avlidna föreläge, föreningen ägde rätt att vid domstol låta avhöra vittnen till förordnandet. I anledning härav förklarade makarna Karlsson, att de icke önskade gå den medgivna eden. Föreningen beslöt även vid församlingsmöte att »utan edgång låta sig nöja med den tidigare gjorda framställningen».

Landsfiskalen har i anledning härav avstyrkt bifall till framställningen, enär föreningen enligt hans förmenande ej styrkt sin rätt till kvarlåtenskapen.

Länsstyrelsen har ånyo yttrat sig den 29 juli 1946 och därvid under hänvisning till landsfiskalens yttrande förklarat sig icke kunna tillstyrka bifall till ansökningsen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har framhållit att, oavsett frågan huruvida efterskänkande av arvsfondens rätt till arv borde anses kunna äga rum till förmån för juridisk person, sökandeföreningen icke kunde sägas hava stått den avlidna i livstiden nära på sätt förutsattes i 5 kap. 3 § arvslagen. De i ärendet företedda intygen saknade enligt ämbetets förmenande

bevisvärde rörande frågan om den avlidnas önskan att hennes kvarlåtenskap skulle tillfalla sökandeföreningen, enär intygsgivarna förklarat sig icke vilja beediga intygens innehåll. På grund härav ansåge sig ämbetet icke kunna förorda bifall till ansökningen.

Sedermera ha nyssnämnde predikanten Karlsson och hans hustru inkommit med en skrift, enligt vilken de inför vederbörande landsfiskal på heder och samvete avgivit en förklaring av i huvudsak samma innehåll, som det tidigare omförmälda intyget. Tillika ha de i skriften framhållit, att de av samvetsbetänkligheter icke ville avlägga vittneseden.

Föredraganden. Ehuru jag i princip delar kammaradvokatfiskalsämbetets tvekan om lämpligheten att jämlikt 5 kap. 3 § arvslagen avstå allmänna arvsfondens rätt till arv till förmån för juridiska personer, har jag kommit till uppfattningen, att ett sådant avstående av kvarlåtenskapen i förevarande fall bör kunna komma i fråga.

I själva verket kan nämligen här sägas föreligga ett muntligt testamentariskt förordnande till förmån för Böneringen Filadelfia, vilket med stor sannolikhet skulle ha jämlikt 5 kap. 2 § nyssnämnda lag godkänts av Kungl. Maj:t, därest intygsgivarna beedigat sina uppgifter inför domstol och föreningen i vanlig ordning bevakat förordnandet såsom testamente efter den avlidna. Dessa juridiska formaliteter ha icke uppfyllts, i främsta rummet därför att huvudintygsgivarna, som av religiösa skäl ansett sig förhindrade att gå ed inför domstol, avgivit sina utsagor på heder och samvete. Med hänsyn till föreliggande omständigheter finner jag skäligt, att församlingen icke på denna grund går miste om kvarlåtenskapen. Då jag icke funnit anledning ifrågasätta trovärdigheten av de lämnade uppgifterna, kan jag sålunda för min del tillstyrka att kvarlåtenskapen avstås till sökandeföreningen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter Maja Lovisa Jansson från Nyeds socken må i sin helhet avstås till föreningen Böneringen Filadelfia i Lindfors.

10:o.

Rätten till arv efter Karna Jönsson, född Jönsson, från Gislövs socken. Den 20 april 1946 avled förenämnda Jönsson, som var född den 23 augusti 1865, utan att, såvitt en efter henne upprättad bouppteckning utvisar, efterlämnat annan arvinge än allmänna arvsfonden. Såsom dödsbodelägare upptogs i bouppteckningen efter henne därjämte en broder och fyra brorsbarn till hennes tidigare avlidne make, hemmansägaren Jöns Jönsson. Behållningen i boet upptogs till 109 437 kr. 92 öre, varav ett belopp av 16 000 kr. enligt av makarna Jönsson upprättat testamente skulle tillfalla Gislövs kyrka. Till allmänna arvsfonden har inlevererats ett belopp av 25 656 kr. 11 öre, utgörande arvsfondens andel av dödsboets lösegendom. Redovisning av dödsbo-

ets fasta egendom — som den 20 mars 1947 skiftats mellan arvsfonden och mannen Jönssons arvingar — har ännu icke avgivits.

Hos Kungl. Maj:t har *Bertha Josefina Persson*, född Nilsson, i Svedala socken, anhållit att av kvarlåtenskapen ett belopp av 5 000 kr. måtte avstås till henne.

Till stöd för ansökningen har sökanden, som är född den 11 juni 1905, anført, att hon före sitt nuvarande, i mars 1944 ingångna äktenskap med gjuteriarbetaren Karl Sigvard Persson i Svedala socken varit gift med makarna Jönssons son, lantbrukaren Johan Jönsson. Sistnämnda äktenskap, som var barnlöst, hade ingåtts den 20 augusti 1927 och upplösts genom mannens död den 16 augusti 1929. Härefter hade sökanden intill den 14 mars 1930 fortsatt det av mannen innehavda arrendet av hans föräldrars fastighet i Gislöv. Förhållandet mellan svärföräldrarna och henne hade alltid varit gott och hon hade vid många tillfällen efter sin avflyttning från Gislöv besökt dem. Vid ett besök, troligen vid jultiden 1938, hade makarna Jönsson skänkt henne vissa smycken av silver, varvid svärfadern fällt ett yttrande om att hon ju skulle ha allt efter dem ändå. Något testamente till hennes förmån hade makarna Jönsson visserligen icke upprättat, men hon åberopade ett av landsfiskalen i Svedala distrikt E. Gullstrand — jämväl god man för arvsfonden vid boutredningen — den 26 mars 1947 utfärdat intyg. Enligt detta hade han vid omhändertagandet av dödsboet för arvsfondens räkning i en byrå påträffat ett icke underskrivet och ej heller dagtecknat utkast till testamente, vilket sannolikt vore skrivet av Jöns Jönsson. Enligt detta utkast skulle sökanden erhålla all makarna Jönssons lösegenom samt viss rätt att under sin livstid disponera viss del av fastigheten Gislöv 34¹.

Landsfiskalen har tillstyrkt bifall till ansökningen. Vid av honom företagen utredning ha tre utomstående personer hörts, vilka bekräftat uppgifterna om det goda förhållandet mellan makarna Jönsson och sökanden, varjämte hon själv lämnat vissa ytterligare upplysningar till styrkande härav.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anført, att av utredningen i ärendet framginge, att makarna Jönsson varit varmt fästade vid sökanden och att hon alltså finge anses ha stått dem i livstiden nära, varför billighetsskäl talade för att hon erhöles viss del av behållningen i makarnas bo. Länsstyrelsen har tillstyrkt att till förmån för henne måtte avstås 5 000 kr.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har jämväl tillstyrkt bifall till ansökningen och därvid, utöver vad länsstyrelsen anført, framhållit att sökanden befunne sig i små ekonomiska omständigheter.

Föredraganden. I likhet med myndigheterna finner jag skäligt, att till sökanden avstås det belopp av 5 000 kr., varom hon ansökt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter Karna Jönsson, född Jönsson, från Gislövs socken må avstås ett belopp av 5 000 kr. till *Bertha Josefina Persson*, född Nilsson.

11:o.

Rätten till arv efter bröderna Karl Fredrik Lindqvist och Hjalmar Lindqvist från Almunge socken. Karl Fredrik Lindqvist, vilken var född den 2 mars 1871, avled den 25 maj 1938, efterlämnande enligt en efter honom den 7 oktober 1938 upprättad bouppteckning såsom ende arvinge å okänd ort vistande brodern Hjalmar Lindqvist. Denne har genom Väddö och Närdinghundra tingslags häradsrätts utslag den 12 januari 1946 dödförklarats med antagen dödsdag den 31 december 1939. Enligt en efter honom den 19 mars 1946 upprättad bouppteckning har han icke efterlämnat annan arvinge än allmänna arvsfonden. Till allmänna arvsfonden har enligt godkända slutredovisningar inlevererats tillhopa 18 889 kr. 89 öre, utgörande arvsmedel efter bröderna Lindqvist.

Hos Kungl. Maj:t ha tre syskon, fru *Hulda Augusta Enlund*, född Eriksson, i Tuna socken, *förre slaktaren Mattias Lindkvist* i Faringe socken och änkan *Anna Charlotta Sporrong*, född Ersdotter, i Ekeby socken, anhållit, att kvarlåtenskapen efter båda bröderna måtte helt eller åtminstone till hälften avstås till dem med lika fördelning. Till stöd för ansökningsen ha sökandena, som äro födda respektive 1875, 1862 och 1864, anfört, att de vore de enda kvarlevande kusinerna till bröderna Lindqvist och samtliga befunne sig i mycket små ekonomiska omständigheter.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört, att det med hänsyn till omständigheterna i ärendet syntes länsstyrelsen billigt, att av kvarlåtenskapen viss del, förslagsvis hälften, avstodes till sökandena.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har framhållit, att sökandena vore i små ekonomiska omständigheter och kunde anses hava stått nämnda bröder i livstiden nära, varför fog föreläge för ett avstående av allmänna arvsfondens rätt till förmån för sökandena. I anslutning till länsstyrelsens förslag förordade ämbetet, att ett belopp motsvarande hälften av den arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen måtte avstås till sökandena med lika fördelning dem emellan.

Föredraganden. De tre sökandena, kusiner till bröderna Lindqvist, kunna visserligen icke anses ha stått arvlåtarna särskilt nära, men med hänsyn till deras höga ålder och de små ekonomiska omständigheter, vari de befinna sig, har jag icke velat motsätta mig myndigheternas förslag, att viss del av kvarlåtenskapen avstås till dem. Till sökandena Lindkvist och Sporrong, som äro 86 och 84 år gamla, synas bidragen ur kvarlåtenskapen lämpligen böra utgå i form av livräntor, inköpta hos pensionsstyrelsen. Jag förordar, att livräntor å 500 kr. för år beredas dem, att utgå fr. o. m. den 1 juli 1948 under deras återstående livstid. Enligt inhämtade uppgifter uppgå kostnaderna för sådan livränta åt Lindkvist till i runt tal 2 100 kr. och åt Sporrong till 2 800 kr. Fru Enlund, som är betydligt yngre och moder till tio barn, synes böra erhålla ett engångsbelopp av 2 500 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter bröderna Karl Fredrik Lindqvist och Hjalmar Lindqvist från Almunge socken må avstås *dels* ett belopp av 2 500 kr. till Hulda Augusta Enlund, född Eriksson, *dels* ock de belopp, som må erfordras för beredande genom pensionsstyrelsens frivilliga försäkring av livräntor fr. o. m. den 1 juli 1948 med 500 kr. om året under deras återstående livstid åt vardera av Mattias Lindkvist och änkan Anna Charlotta Sporrang, född Ersdotter.

12:o.

Rätten till arv efter änkan Kristina Lundgren från Lidens socken. Den 8 augusti 1946 avled änkan Lundgren, som var född den 16 september 1870, utan att, såvitt framgår av en efter henne upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 133 250 kr. 4 öre.

Enligt ett av Kristina Lundgren och hennes man, Olof Lundgren, den 15 september 1919 upprättat testamente hade makarna förordnat, att den av dem, som överlevde den andre, skulle utan intrång av sidoarvingar under sin återstående livstid okvald äga och områda all deras gemensamma och enskilda egendom samt att den efterlevande skulle äga med full rätt bestämma hur den gemensamma egendomen skulle efter bådads död fördelas.

Enligt en den 4 november 1946 förrättad tilläggsbouppteckning efter änkan Lundgren hade samma dag upprättats tillägg till hennes förut avlidne mans bouppteckning, vari såsom ytterligare dödsbodelägare efter honom upptagits ett trolovningsbarn, arrendatorn Erik Rudolf Lindström i Liden. I anledning av det sålunda gjorda tillägget till bouppteckningen efter Olof Lundgren skulle från behållningen i Kristina Lundgrens dödsbo avgå Lindströms laglott efter fadern, vilken laglott beräknats till en åttondel av den fasta egendomen och en fjärdedel av löseegendomen i faderns dödsbo efter avdrag för skulderna. Den Lindström tillerkända laglotten hade enligt tilläggsbouppteckningen ett sammanlagt värde av 25 825 kr. 1 öre, varav 7 487 kr. 50 öre belöpte på den fasta egendomen och återstoden, 18 337 kr. 51 öre, på löseegendomen. Den allmänna arvsfonden enligt bouppteckningen efter änkan Lundgren tillkommande behållningen uppginge sålunda till 107 425 kr. 3 öre.

Arvskifte mellan Kristina Lundgrens dödsbo och Lindström har ännu icke verkställts.

Hos Kungl. Maj:t ha lantbrukaren N. E. Mauritz Englund och hans hustru Selma H. Englund, född Nylander, samt skräddaren Sven Lundgren, alla i Liden, ävensom förenämnde Lindström och Lidens församling anhållit, att till dem måtte avstås vissa delar av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter den avlidna.

Genom beslut denna dag har Kungl. Maj:t funnit den av Lidens församling gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Makarna Englund ha hemställt, att de ur ifrågavarande kvarlåtenskap måtte erhålla ett belopp av omkring 20 000 kr. Till stöd för sin ansökning ha makarna, som äro födda, mannen den 22 september 1898 och hustrun den 16 augusti 1905, anfört bl. a. följande.

Båda hade vid unga år kommit i tjänst hos makarna Lundgren, mannen redan år 1914 och hustrun omkring år 1918. Sedan år 1922 hade de varit bosatta å ett torp, beläget omkring 300 meter från Lundgrens gård, och hade under hela sin tid som grannar till makarna Lundgren varit dem behjälpliga med åtskilliga förekommande sysslor såväl i jordbruket som i hemmet utan att härför erhålla någon ersättning. Vid bouppteckningsförrättningen hade de framställt anspråk på ersättning för detta arbete med 14 725 kr., varav 4 225 kr. avsåge ersättning för arbete mer än tio år före Kristina Lundgrens död. För sistnämnda belopp, som kammaradvokatfiskalsämbetet funnit sig icke kunna ersätta, avsåge de med sin ansökning att bl. a. erhålla ersättning. Båda finge anses ha stått Kristina Lundgren i livstiden nära. Genom att makarna Lundgren i så hög grad påkallat deras tjänster, hade de eftersatt egna arbeten och förtjänstmöjligheter i sådan omfattning, att deras ekonomiska ställning blivit lidande därpå. Med hänsyn härtill och då de ansett sig ha haft skäl förvänta att i någon form bli ihågkomna genom ett testamenteriskt förordnande, ha makarna Englund hemställt att utöver nyssnämnda ersättning för utfört arbete erhålla något belopp, eller förslagsvis sammanlagt 20 000 kr.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har tillstyrkt makarna Englunds framställning.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har anfört, bl. a., att makarna Englund finge anses ha stått den avlidna i livstiden nära och att de befinna sig i blygsamma ekonomiska omständigheter. Deras ansökning syntes därför förtjäna beaktande. Ett efterskänkande borde enligt ämbetets mening i första hand avse det i och för sig skäliga belopp å 4 225 kr., vars utbetalande ämbetet med hänsyn till gällande preskriptionsbestämmelser icke ansett sig kunna medgiva, och i andra hand ett ytterligare belopp. Ämbetet har föreslagit, att till makarna Englund ett sammanlagt belopp av 10 000 kr. måtte avstås.

Sven Lundgren, som är född den 16 oktober 1862, har anhållit om del i kvarlåtenskapen efter den avlidna. Till stöd för ansökningen har han bl. a. framhållit att han vore broder till Kristina Lundgrens avlidne man. Under broderns livstid hade sökanden ofta vistats i makarna Lundgrens hem och där hjälpt till med förekommande sysslor, bl. a. under slättertiden, men efter broderns död hade besöken skett mera sällan. Sökanden, som icke hade någon förmögenhet, hade f. n. icke några andra inkomster än folkpension.

Länsstyrelsen har tillstyrkt, att *Sven Lundgren* erhöle skälig andel av kvarlåtenskapen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har funnit av utredningen framgå, att *Sven Lundgren* stått såväl *Kristina Lundgren* som hennes man i livstiden nära. Med hänsyn härtill och då *Sven Lundgren* saknade nämnvärda tillgångar och

på grund av hög ålder endast i ringa omfattning torde kunna bidra till sin försörjning hade jämväl hans ansökning syntes förtjäna beaktande. Ett efterskänkande till hans förmån syntes böra ske i den formen, att han tillerkändes en årlig livränta om förslagsvis 1 200 kr. att utgå fr. o. m. den 1 juli 1948.

Lindström, som är född den 14 juli 1897, avser med sin framställning i första hand att erhålla ytterligare tre åttondelar av fastigheterna eller ock en mindre andel av fastigheterna och därutöver ett kontantbelopp samt i andra hand att erhålla värdet av viss andel av fastigheterna och ett kontantbelopp. Såsom skäl för sin framställning har *Lindström* anfört, att det varit hans faders avsikt, att han skulle överta makarna *Lundgrens* fastigheter. Med hänsyn härtill och då han stått både fadern och *Kristina Lundgren* i livstiden nära vore det skäligt, att han tillerkändes ytterligare viss del av kvarlåtenskapen.

Länsstyrelsen har tillstyrkt framställningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har framhållit, att förhållandet mellan *Lindström* och *Kristina Lundgren* icke varit dåligt, men att umgänget dem emellan dock torde få anses ha varit så obetydligt, att *Lindström* icke på grund härav kunde anses ha stått henne i livstiden nära. I betraktande av att *Lindströms* arvslott i fastigheterna finge anses representera ett betydligt högre värde än vad bouppteckningen angivit, kunde ämbetet icke heller finna hans ekonomiska ställning vara särskilt brydsam. På grund härav har ämbetet ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

Föredraganden. Vad angår makarna *Englunds* och *Sven Lundgrens* ansökningar vill jag med hänsyn till att de stått *Kristina Lundgren* nära och leva i små ekonomiska förhållanden icke motsätta mig, att de såsom myndigheterna föreslagit erhålla viss andel i kvarlåtenskapen. Jag har dock funnit det belopp, som av kammaradvokatfiskalsämbetet ansetts böra tillkomma makarna *Englund*, 10 000 kr., vara väl högt med hänsyn till att de redan tillerkänts ett sammanlagt belopp av 10 500 kr. för sina åt makarna *Lundgren* lämnade tjänster. För egen del anser jag makarna *Englund* väl tillgodosedda, om de nu erhålla ett belopp av 5 000 kr. av kvarlåtenskapen. För *Sven Lundgrens* vidkommande torde, såsom ämbetet föreslagit, ett avstående böra ske i form av skälig livränta. Jag kan biträda det av ämbetet föreslagna beloppet, eller 1 200 kr. för år, och förordar sålunda, att nämnda livränta, räknat fr. o. m. den 1 juli 1948, beredes honom genom pensionsstyrelsens frivilliga försäkring. Kostnaden härför har beräknats till i runt tal 5 000 kr.

Vad slutligen rör *Lindströms* ansökning finner jag av utredningen i ärendet framgå, att förhållandet mellan honom och *Kristina Lundgren* varit gott. Hon synes ha intagit en välvillig inställning gentemot honom och hade, enligt vad vittnesutsagor giva vid handen, vid flera tillfällen fällt yttranden, som tytt på en avsikt att på något sätt ihågkomma honom. Med hänsyn härtill och med beaktande av *Lindströms* ställning såsom trolovningsbarn till hennes man, vilken avlidit relativt kort tid före henne, har jag, i

likhet med länsstyrelsen i Västernorrlands län, funnit skäligt att någon del av allmänna arvsfondens rätt till arvet efter henne avstås till Lindströms förmån.

Beträffande storleken av den andel, som sålunda skulle efterskänkas, synes mig lämpligast, att Lindström, vilken såsom laglott efter fadern redan tillagts en åttondel av i boet ingående fastigheter samt en fjärdedel av boets löseegendom, av kvarlåtenskapen efter Kristina Lundgren erhåller del i såväl den fasta som lösa egendomen ungefär i en omfattning, som motsvarar hans förut erhållna laglott. Från hans andel i den lösa egendomen bör dock avdragas ett belopp, motsvarande den arvsskatt han haft att betala, om han fått egendomen på grund av testamente efter Kristina Lundgren. Lindström synes sålunda böra erhålla en åttondel av fastigheterna Dacke 1^{so} och 2^{so} samt såsom del i löseegendomen ett kontant belopp av 25 000 kr.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter Kristina Lundgren från Lidens socken må avstås, dels ett belopp av 5 000 kr. till makarna N. E. Mauritz Englund och Selma H. Englund gemensamt, dels det belopp, som må erfordras för beredande genom pensionsstyrelsens frivilliga försäkring av en livränta å 1 200 kr. för år till Sven Lundgren fr. o. m. den 1 juli 1948, under hans återstående livstid, dels ock till Erik Rudolf Lindström en åttondel av fastigheterna Dacke 1^{so} och 2^{so} ävensom ett kontant belopp av 25 000 kr.

13:o.

Rätten till arv efter förra fotografen Nicolina Mathilda Nilsson från Göteborg. Den 14 maj 1946 avled förenämnda Nilsson, som var född den 6 oktober 1865, utan att, såvitt framgår av en efter henne upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 2 376 kr. 52 öre. Till allmänna arvsfonden har inlevererats tillhoppa 830 kr. 26 öre enligt av kammaradvokatfiskalsämbetet godkänd slutredovisning.

Hos Kungl. Maj:t ha bröderna Gösta Stellan Bårström (född 1889) från Göteborg och August Ivan Bårström (född 1882) från Markaryds socken anhållit, att kvarlåtenskapen måtte avstås till dem, och till stöd härför anført i huvudsak följande.

Deras fader hade redan som liten efter båda föräldrarnas hastiga död i kolera år 1857 omhändertagits av den avlidnas fader och tillbragt hela sin uppväxttid i dennes hem. Han hade där behandlats helt som barn i huset och som broder till dottern Nicolina. Ett fast vänskapsförhållande hade uppstått mellan familjerna Bårström och Nilsson, som varat hela

livet. Sökandena hade alltid ansett den avlidna som sin verkliga faster och hon å sin sida hade alltid behandlat dem som sina brorsbarn. På grund av sitt hastiga dödsfall hade hon emellertid icke fullföljt sin endast några få månader dessförinnan uttalade avsikt att upprätta testamente till förmån för sökandena.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har framhållit, att bröderna Bårström finge anses ha stått den avlidna så nära, att ett avstående av arv ur nämnda synpunkt vore motiverat. Detta vore i synnerhet fallet beträffande Gösta Stellan, som vore understödsbehövande till skillnad från August Ivan. Länsstyrelsen tillstyrkte fördenskuil, att arv måtte avstås till förmån endast för den förre och med belopp motsvarande halva behållningen i dödsboet.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har anfört, att Gösta Stellan Bårström befunne sig i små men August Ivan Bårström i goda ekonomiska omständigheter och att båda stått den avlidna nära. Ämbetet har föreslagit, att med hänsyn härtill samt den obetydliga behållningen i boet ansökningen skulle på det sätt bifallas, att hela kvarlåtenskapen efterskänktes till förmån för Gösta Stellan Bårström.

Föredraganden. Med hänsyn till föreliggande omständigheter i ärendet biträder jag kammaradvokatfiskalsämbetets förslag, att hela den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen avstås till Gösta Stellan Bårström.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den allmänna arvsfonden efter förra fotografen Nicolina Mathilda Nilsson från Göteborg tillfallna kvarlåtenskapen må i sin helhet avstås till Gösta Stellan Bårström.

14:o.

Rätten till arv efter Ebba Axelina Nordblom från Luleå. Den 19 februari 1947 avled Ebba Nordblom, som var född den 18 augusti 1897, utan att, såvitt framgår av en efter henne upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. I bouppteckningen upptogos tillgångar till ett värde av 19 513 kr. 3 öre, därav en fastighet med ett taxeringsvärde av 19 000 kr., samt skulder till ett belopp av 17 615 kr. 17 öre, varav en såsom tvistig angiven skuld till snickaren Karl Edvin Lundkvist i Luleå å 7 879 kr. Med hänsyn till att Lundkvists fordran ansetts tvistig och då den i boet ingående fastigheten f. n. är föremål för expropriation torde boets nettobehållning bliva väsentligt större än den i bouppteckningen redovisade behållningen å 1 897 kr. 86 öre.

Hos Kungl. Maj:t har *Lundkvist* hemställt, att den avlidnas kvarlåtenskap måtte avstås till förmån för honom. Till stöd för framställningen har Lundkvist, som är född den 9 februari 1904, anfört i huvudsak följande. Sedan år 1944 hade han sammanbott med Ebba Nordblom och varit troluvad med henne. Det hade varit deras avsikt att ingå äktenskap med varandra. Han

hade i och för det tillämnade äktenskapet omhänderhaft förvaltningen av hennes fastighet och därå nedlagt såväl eget arbete som betydande penningmedel, vilket medfört en avsevärd förbättring av densamma. Sitt arbete under fyra år med eldning, snöskottning, renhållning och underhåll m. m. av fastigheten ansåge Lundkvist vara värt 1 025 kr. för år. För arbete och materialier i samband med företagen reparation av fastigheten räknade han sig till godo ett belopp av 2 779 kr. Han hade även med penningar bidragit till Ebba Nordbloms försörjning genom att under år 1944 betala 1 000 kr. å hennes privata skulder. Tillhoppa utgjorde sålunda hans såsom tvistig ansedda fordran 7 879 kr.

Av utredningen i ärendet framgår, att Lundkvist, som är ogift, har en inkomst av omkring 5 000 kr. samt äger två jordbruksfastigheter med ett sammanlagt taxeringsvärde av 8 100 kr.

Länsstyrelsen i Norrbottens län och kammaradvokatfiskalsämbetet ha, i likhet med magistraten i Luleå, icke funnit sig kunna tillstyrka bifall till framställningen. Myndigheterna ha dock ansett, att Lundkvist skulle kunna beredas ersättning för vad han av egna medel utgivit för fastighetens förbättring samt för det arbete han nedlagt å fastigheten.

Föredraganden. Ehuru Lundkvist får anses ha stått Ebba Nordblom i livstiden nära, har jag, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, ej funnit sådana skäl föreligga, att ett avstående av allmänna arvsfondens rätt vore i och för sig motiverat. Det synes mig dock rimligt, att arvsfonden vid regleringen av det ekonomiska mellanhavandet med honom beaktar de förhållanden, under vilka hans ersättningsanspråk uppkommit, och de svårigheter, som till följd därav föreligga för honom att vid domstol styrka vad han utgivit till eller gjort för den avlidna. Enligt min mening bör Lundkvist utan att behöva skrida till process erhålla skälig ersättning för vad han av egna medel utgivit för fastighetens förbättring m. m. ävensom för det arbete han själv nedlagt å fastigheten. Efter genomgång av de olika posterna har jag kommit till uppfattningen, att ett belopp av 5 000 kr. utgjorde skälig ersättning härför. En förutsättning för ett avstående av detta belopp bör givetvis vara, att mellanhavandet därmed blir slutligt reglerat och Lundkvist sålunda avstår från ytterligare fordringsanspråk gentemot dödsboet efter Ebba Nordblom. Enligt en till finansdepartementet avgiven skriftlig förbindelse har Lundkvist godkänt detta villkor och utfäst sig att, därest han av kvarlåtenskapen erhåller ett belopp av 5 000 kr., avstå från alla ytterligare anspråk gentemot allmänna arvsfonden.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter Ebba Axelina Nordblom från Luleå må avstås ett belopp av 5 000 kr. till snickaren Karl Edvin Lundkvist.

15:o.

Rätten till arv efter vice värden Gustaf Olsson från Stockholm. Den 13 juni 1946 avled förenämnde Olsson, som var född den 4 oktober 1860, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting, varför kvarlåtenskapen efter honom tillfallit allmänna arvsfonden. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 4 233 kr. 10 öre. På grund av ett mellan den avlidne och hans förut avlidna hustru Anna Olsson den 20 december 1899 upprättat inbördes testamente upptogos i bouppteckningen såsom universaltestamentestagare två systersöner till hustrun, *överkonstapeln Axel E. H. Johansson* i Häl-singborg och *skomakaren Fredrik Johansson* i Gryteryds socken, födda respektive 1891 och 1895. Genom arvskifte den 25 november 1946 tillskiftades nämnda bröder vardera en fjärdedel samt allmänna arvsfonden hälften av den då till 3 450 kr. 80 öre uppgående behållningen i boet.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift ha Axel och Fredrik Johansson gemensamt anhållit, att den arvsfonden tillfallna andelen i boet måtte avstås till förmån för dem. Sökandena ha bland annat framhållit, att de med bestämdhet visste, att makarna Olsson haft för avsikt att deras kvarlåtenskap skulle tillfalla bröderna. Vidare har för Fredrik Johanssons del framhållits hans bekymmersamma läge sedan han år 1919 fått tuberkulos i högra knäleden och år 1934 varit utsatt för ett synnerligen svårt brott å det sjuka benet, varå tid efter annan uppkomme bensår. Enligt läkarintyg måste han på grund av sitt lyte anses betydligt invalidiserad. Hans försörjningsförmåga och ekonomiska ställning vore svaga.

Överståthållarämbetet har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har bl. a. framhållit, att båda sökandena stått den avlidne i livstiden nära. Med hänsyn till Axel Johanssons ekonomiska förhållanden har ämbetet dock avstyrkt bifall till ansökningen för hans del. Beträffande Fredrik Johansson funne ämbetet visserligen, att han i något mindre grad än brodern stått makarna Olsson nära, men då han syntes leva i tryckta ekonomiska förhållanden och av lyte väsentligt hindrad i sin förvärvsverksamhet, förtjänade enligt ämbetets mening hans ansökning av billighetsskäl beaktande. Ämbetet har därför föreslagit, att hela den allmänna arvsfonden tillfallna delen av arvet efter Gustaf Olsson skulle avstås till förmån för Fredrik Johansson.

Föredraganden. Med hänsyn till föreliggande omständigheter i ärendet kan jag ansluta mig till kammaradvokatfiskalsämbetets förslag att hela den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen skall avstås till Fredrik Johansson.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den allmänna arvsfonden efter vice värden Gustaf Olsson från Stockholm tillfallna kvarlåtenskapen må i sin helhet avstås till skomakaren Fredrik Johansson.

16:o.

Rätten till arv efter förre filaren Johan Anders Andreasson (Andersson) Steen från Göteborg. Den 30 november 1945 avled förenämnde Steen, vilken var född den 30 september 1860, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna annan arvinge än allmänna arvsfonden. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 79 220 kr. 18 öre och har i huvudsak inlevererats till allmänna arvsfonden.

Hos Kungl. Maj:t ha dels tre systrar i Göteborg, änkefru *Alfhild E. Johansson*, född *Petersson*, *Ester V. Petersson* och *Edith A. Petersson*, anhållit att av kvarlåtenskapen måtte till dem avstås ett belopp av 15 000 kr., dels och förre byggnadssnickaren *Otto Alexander Carlson*, likaledes i Göteborg, anhållit att till honom måtte avstås ett belopp av 5 000 kr.

Till stöd för sin ansökning ha nämnda systrar, som äro födda 1890, 1895 och 1897 och sedan en längre tid bott tillsammans under små omständigheter, anfört i huvudsak följande.

Steen hade inne bott hos dem från den 1 september 1935 till sin död och för ett rum med centralvärme, W. C. och badrum, inklusive sängkläder, erlagt en månatlig hyra av 40 kr. till och med år 1942 och 45 kr. för tiden därefter. Särskilt under sina två sista levnadsår hade han varit mycket sjuklig och hjälplös, varför skötseln av honom varit synnerligen krävande. Systrarna hade aldrig erhållit någon ersättning för den omvårdnad, de ägnat honom under denna tid eller i övrigt under de gångna tio åren. De hade icke känt närmare till hans ekonomiska förhållanden men vetat, att han ägde egna medel, och hade för den skull räknat med att han skulle lämna dem ersättning för deras arbete. Steen hade jämväl till nyssnämnde *Carlson* uttryckt sin avsikt att giva systrarna sådan ersättning. Han hade emellertid aldrig fullföljt denna sin avsikt.

Carlson, som är född 1886, har anfört, att han under de senaste 13 åren av Steens levnad varit hans vän och träffat honom nästan dagligen. På grund av Steens med åren tilltagande dövhet och därav följande isolering hade han blivit alltmer beroende av *Carlsons* sällskap och dennes hjälp med uppdrag av olika slag. Särskilt efter år 1942 hade *Carlson* fått hjälpa Steen även med skötseln av hans bankaffärer. *Carlson* hade aldrig erhållit någon ersättning härför men uppger sig ha erhållit ett uttryckligt löfte om vederlag i form av testamente. *Carlson* hyste den bestämda uppfattningen, att den ekonomiskt välsituerade Steen aldrig haft för avsikt att utnyttja hans tid och arbete utan ersättning.

Gode mannen för allmänna arvsfonden samt *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ha tillstyrkt bifall till ansökningarna. Länsstyrelsen har därvid i fråga om de tre systrarnas ansökning anfört att, då Steen levat som enstöring och under senare år varit sjuklig, sökandena kommit att stå honom nära under hans sista år samt att deras ekonomiska ställning vore sådan, att omsorgen om Steen finge antagas hava inneburit vissa ekonomiska uppoffringar, för vilka sökandena tidigare icke fått någon kompensation. I

fråga om Carlsons ansökning har länsstyrelsen framhållit, att han och de tre systerarna torde ha varit de enda personer, som på senare år uppehållit kontakt med Steen. Icke heller Carlson syntes ha erhållit någon ersättning för de uppdrag han utfört.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har även tillstyrkt bifall till ansökningarna, dock med den ändringen, att ämbetet föreslagit, att ett belopp av 5 000 kr. skulle avstås till envar av systerarna.

Föredraganden. I likhet med myndigheterna har jag kommit till uppfattningen, att till förmån för de tre systerarna, som ha tagit viss vård om den avlidne under en tid av över tio år, särskilt under hans sista två levnadsår, och som befinna sig i små ekonomiska omständigheter, bör avstås viss del av kvarlåtenskapen. De böra enligt min mening därigenom erhålla en skälig ersättning för det arbete, de utfört åt honom, i den mån det gått utöver vad som innefattas i värdinneskapets förpliktelser mot en inneboende. Det kan vara svårt att bedöma vad en var av systerarna gjort för den avlidne. Den ena av dem har under tiden haft stadigvarande affärsanställning, medan de båda andra, som äro sjukliga, haft mera tillfälliga arbeten. Med beaktande av dessa omständigheter har jag funnit skäligt att ett belopp, som rimligen icke bör överstiga 10 000 kr., avstås till systerarna gemensamt.

I fråga om Carlson, som jämväl får anses hava stått den avlidne nära och kan sägas befinna sig i relativt små ekonomiska omständigheter, anser jag mig med hänsyn till de omständigheter, som åberopats till stöd för ansökningen, icke kunna tillstyrka att ett högre belopp än 2 000 kr. avstås.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter förre filaren Johan Anders Andreasson (Andersson) Steen från Göteborg må avstås 10 000 kr. gemensamt till Alfhild E. Johansson, född Petersson, Ester V. Petersson och Edith A. Petersson samt 2 000 kr. till förre byggnadssnickaren Otto Alexander Carlson.

17:o.

Rätten till arv efter Karin Svensson från Delsbo socken. Den 4 juli 1947 avled Karin Svensson, som var född den 6 juli 1891, utan att, såvitt framgår av en efter henne upprättad bouppteckning, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 18 270 kr. 47 öre.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift ha fem kusiner till Karin Svensson, nämligen jordbruksarbetarna Anders och Erik Andersson, fru Sigrid Eriksson, född Larsson, fru Karin Hansson, född Andersson, och hushållerskan Anna Larsson, samtliga i Delsbo socken, anhållit, att den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen måtte avstås till dem helt eller till viss del. Genom

beslut denna dag har Kungl. Maj:t funnit ifrågavarande ansökning utom såvitt angår Anders Andersson och Sigrid Eriksson icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Till stöd för framställningen ha *Anders Andersson*, född den 5 december 1900, och *Sigrid Eriksson*, född den 6 maj 1891, framhållit, att Karin Svensson icke velat att hennes kvarlåtenskap skulle tillfalla allmänna arvsfonden och sannolikt skulle ha upprättat testamente till förmån för sina kusiner, därest icke hennes dödsfall inträffat så oväntat. Sökandena, vilka befunno sig i små ekonomiska omständigheter, hade alltid upprätthållit vänskapliga förbindelser med Karin Svensson.

Av utredningen i ärendet framgår, att av Karin Svenssons kusiner Anders Andersson och Sigrid Eriksson varit de, som stått den avlidna i livstiden närmast. De hade båda varit grannar till Karin Svensson och ofta besökt henne. Anders Andersson hade därjämte ofta hjälpt henne med allehanda sysslor, såsom vedhuggning, murning m. m. Båda befinna sig i blygsamma ekonomiska omständigheter.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har anfört, att den — med hänsyn till att sökandena tillhörde den avlidnas närmaste släktingar och att framställningen tillstyrkts av såväl gode mannen för arvsfonden som kommunalnämndens ordförande samt att anledning föreläge till förmodan, att den avlidna icke velat att kvarlåtenskapen skolat tillfalla arvsfonden — icke ville motsätta sig bifall till framställningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har framhållit, att Anders Andersson och Sigrid Eriksson finge anses ha stått den avlidna i livstiden nära samt att de levde i blygsamma ekonomiska omständigheter. På grund härav har ämbetet tillstyrkt, att till vardera avstodes ett belopp av 5 000 kr.

Föredraganden. För egen del finner jag det visserligen tveksamt, huruvida i förevarande fall någon del av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen bör avstås till Anders Andersson och Sigrid Eriksson, då uppgifterna i ärendet om deras närstående till den avlidna äro rätt osäkra. Av utredningen får emellertid anses framgå, att förhållandena mellan dem och henne varit goda. Med hänsyn härtill och då sökandena, som voro kusiner till Karin Svensson, leva i blygsamma ekonomiska omständigheter, finner jag det emellertid skäligt att vissa belopp avstås till förmån för dem. Beträffande storleken av de belopp, som sålunda böra efterskänkas, förordar jag ett belopp av 3 000 kr. till vardera.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter Karin Svensson från Delsbo socken till vardera av Anders Andersson och Sigrid Eriksson må avstås 3 000 kr.

18:o.

Rätten till arv efter hemmansägaren Per Erik Stålberg från Hanebo socken. Den 24 augusti 1945 avled nämnde Stålberg, som var född den 11 mars 1877, utan att, såvitt framgår av en efter honom upprättad bouppteckning, efterlämna annan arvinge än allmänna arvsfonden. Behållningen i boet uppgick enligt bouppteckningen till 9 481 kr. 72 öre.

Hos Kungl. Maj:t ha två kusiner till den avlidne, hemmansägarna *Anders Wiktor Björklin* i Lilltjära och *Johan Ferdinand Skoglund* i Gusbo, båda från Hanebo socken, gemensamt anhållit att den avlidnes kvarlåtenskap måtte avstås till dem. Till stöd för ansökningen ha sökandena, som båda äro födda år 1880, anfört att enligt deras övertygelse Stålberg, därest han känt till den nya arvslagen, skulle ha upprättat testamente till deras förmån och att det i varje fall säkerligen varit hans önskan att de skulle erhålla kvarlåtenskapen efter honom. De vore båda i små ekonomiska omständigheter.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, som inhämtat yttrande från vederbörande landsfiskal, avstyrkte först i utlåtande den 28 mars 1946 bifall till ansökningen, enär enligt länsstyrelsens mening tillräckliga skäl icke anförts till stöd för densamma. Sedan på anmodan av kammaradvokatfiskalsämbetet verkstälts ytterligare polisutredning — varav framgår att sökandena sedan barndomen varit nära vänner till den avlidne och särskilt under hans senare levnadsår hjälpt honom med arbeten av skilda slag utan att ha erhållit någon ersättning härför — har *länsstyrelsen* i förnyat yttrande den 12 februari 1947 ställt sig tveksam till frågan, huruvida ansökningen borde bifallas.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har anfört, att ämbetet funne ansökningen av billighetsskäl förtjäna beaktande, då av utredningen syntes framgå att sökandena stått den avlidne i livstiden nära samt befunne sig i mindre goda ekonomiska omständigheter. Med hänsyn till den förhållandevis ringa behållningen i boet samt omständigheterna i övrigt har ämbetet förordat ett avstående av kvarlåtenskapen i dess helhet till sökandena med hälften till vardera av dem.

Föredraganden. Omständigheterna synas mig visserligen icke styrka att den avlidne haft för avsikt att testamentera sin kvarlåtenskap till sökandena. Med hänsyn till de tjänster, som de gjort den avlidne, och det goda förhållande, de haft till honom, har jag funnit billighetsskäl tala för att sökandena erhålla någon del av kvarlåtenskapen. Beträffande storleken av de belopp, som skola avstås, tillstyrker jag, att 2 500 kr. avstås till vardera.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter hemmansägaren Per Erik Stålberg från Hanebo socken må avstås ett belopp av 2 500 kr. till vardera av *Anders Wiktor Björklin* och *Johan Ferdinand Skoglund*.

19:o.

Rätten till danaarv efter fiskhandlaren Nils Gustaf Friberg från Västervik. Den 6 april 1906 avled nämnde Friberg, som var född den 15 september 1864, utan att, såvitt en efter honom upprättad bouppteckning utvisar, efterlämna några »härstädes» kända arvingar. Behållningen i boet utgjorde enligt bouppteckningen 1 017 kr. 31 öre, varvid bland skulderna upptagits fordran av Hanna Nilsson å barnuppfostringsbidrag om tillhoppa 1 110 kr. för flickan Svea Gothy Maria (född den 9 september 1905).

Sedan kammaradvokatfiskalsämbetet med hänsyn till stadgandet i 15 kap. 6 § ärvdabalken för Kungl. Maj:ts och kronans räkning gjort anspråk å ifrågavarande arvsmedel såsom danaarv, har till kronan redovisats ett belopp av 1 169 kr. 60 öre.

I en den 23 maj 1946 dagtecknad skrift har fru *Svea Gothy Maria Lundqvist* — som är identisk med förenämnda flicka — anhållit, att ifrågavarande danaarv måtte efterskänkas till förmån för henne.

Till stöd för ansökningen har sökanden anfört, att Friberg vid tiden för sitt frånfälle stått i intimt förhållande till hennes moder, med vilken han ämnat ingå äktenskap, samt att han erkänt sökanden såsom sitt barn. Det hade emellertid icke varit sökanden möjligt att i rättegång om sin börd framlägga sådana bindande bevis, att hennes arvsrätt till faderns kvarlåtenskap kunnat lagligen fastställas. Sökanden vore sjuklig och hade ofta måst söka läkarvård å sjukhus. I sitt äktenskap hade hon tre barn, av vilka en dotter lidit av lungtuberkulos. Familjen befunne sig i små ekonomiska förhållanden.

Av vid ansökningen fogade domboksutdrag framgår, att sökanden hos rådhusrätten i Västervik yrkat, att gode mannen för den avlidnes okända arvingar måtte åläggas att till henne överlämna och redovisa de medel, som han innehade på grund av godmanskapet, samt att rådhusrätten, sedan vissa vittnen hörts, genom utslag den 27 oktober 1930 ogillat sökandens talan, enär hon ej förmått styrka att Friberg före sin död tillsagt hennes moder äktenskap samt vid sådant förhållande skyldighet ej förelåge för gode mannen att till sökanden redovisa boet efter Friberg.

Länsstyrelsen i Kalmar län har framhållit, att sökanden icke förmått visa vare sig att Friberg vore hennes fader eller att han varit trolovad med hennes moder, varför länsstyrelsen av principiella skäl avstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har med hänsyn till att sökanden enligt ämbetets uppfattning finge anses vara dotter utom äktenskap till Friberg och levde i små ekonomiska omständigheter förordat, att hela behållningen i boet måtte efterskänkas till henne.

Föredraganden. Jag ansluter mig till kammaradvokatfiskalsämbetets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter fiskhandlaren Nils Gustaf Friberg från Västervik må avstås till förmån för Svea Gothy Maria Lundqvist.

Kungl. Maj:ts proposition nr 115.

Vad föredraganden under punkterna 1:o—19:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.
